

פרק אחד עשר – דם חטאת

This chapter is devoted to two related הלכות, as presented in the passage below (תורת החטאת), any דם חטאת sprayed on a garment necessitates the laundering of that garment; and any vessel in which a חטאת has been cooked must be cleansed at some point – and, if כלי חרס, must be broken. The first five משניות are focused on the first issue – ביבוס בגד – 4-8 משניות are dedicated to the 2nd – מריקה, שטיפה ושביירת כלים –

28.11.1

92a (משנה א) → 93a (משנה ו' ו'ש' תרומה)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶל בְּנָיו לֵאמֹר זֹאת תִּזְכֹּרַת הַחֲטָאִים בְּמִקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֵלָה תִּשְׁחַט הַחֲטָאִים לִפְנֵי ה' קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא: תִּפְהֶן תִּמְחַטָּא אֹתָהּ יֵאָכְלָהּ בְּמִקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכַל בְּחֵצֵי אֹהֶל מוֹעֵד: כָּל אֲשֶׁר יֵנַע בְּבִשְׂרָה יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזָּה מִדְּמָה עַל הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזָּה עָלֶיךָ תִּכְבַּס בְּמִקוֹם קֹדֶשׁ: וְכָלִי חָרָשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל בּוֹ יִשְׁבֹּר וְאִם בְּכָלִי נִחְשַׁת בְּשִׁלָּה וּמִרְק וְשִׁטּוֹף בְּמִים: כָּל זָכָר בִּפְהֵיגִים יֵאָכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא: וְכָל חֲטָאִים אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדְּמָה אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכַל בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹף: וַיְקַרָּא וַיִּזְכֹּר

- I 'א משנה: if דם חטאת is spilt on a garment, it must be washed
- a Even though: the text seems to be addressing eaten קרבנות (i.e. חטאות חיצוניות), per במקום קדוש יאכל, it applies also to חטאות פנימיות, per תורת החטאת.
- i Challenge: if we read תורת החטאת, why not include העוף?
- 1 Answer: זאת is exclusive – ר"ל – per אשר תשחט – limits law to נשחטין
- ii Challenge: why not include all נאכלות and exclude פנימיות?
- 1 Answer: תורת החטאת is inclusive
- iii Question: why include העוף and exclude פנימיות?
- 1 Answer1: פנימית is more similar to חטאת חיצונה: אש, אצבע, חוד, כלי, קרן, אצבע, חוד, אש: חטאת חיצונה is more similar to חטאת העוף (a) Counter: חטאת העוף is more similar – בחוץ – and it is eaten (b) Nonetheless: there are more points in common with חטאת פנימית than with חטאת העוף
- 2 Answer2: נאכל – limits to only one kind of נאכל (→ not חטאת העוף) (ר"ב יוסף)
- (a) Note: זאת is there to ensure that we don't read תאכלנה as "normal rhetoric" and infer a מיעוט
- 3 Answer3: אשר יזה – only referring to הזאות (ר"ב)
- iv Challenge: ברייתא which agrees that מריקה ושטיפה only applies to נאכלות, but אשר יזה focuses specifically on פנימיות
- 1 Meaning: the base of our הלכה is פנימיות – חטאות חיצוניות are an extension
- 2 If so: משנה should read – not only פנימיות, but also חיצוניות
- 3 Answer: we have such a version of the משנה
- 4 Then: חטאת העוף should also be included
- (a) Answer: זאת limits
- (i) If so: then חטאת חיצונה should also be excluded
- (ii) Answer: תורת החטאת includes it
- (iii) Reason for designation: אש, אצבע, חוד, כלי, קרן, אצבע, חוד, אש: חטאת חיצונה – which has "נתינה"
1. Challenge: חטאת העוף has הזאת (unlike חטאת החיצונה – which has "נתינה")
2. Answer: the long list of commonalities with חטאת חיצונה trumps that consideration
- II 'ר's questions
- a Premise: דם of a חטאת חיצונה (at least) brought in to היכל invalidates קרבן
- i Question: if דם חטאת העוף is brought in while in its neck (no מזרק used) – does it invalidate?
- 1 Lemma1: is the neck akin to the כלי שרת → פסול
- 2 Lemma2: it is like the neck of an animal and it is only פסול if in a כלי, not in its flesh
- ii Proposed proof: if the חטאת העוף was having death-spasms, went in to היכל and came back out – נשר
- 1 Implication: if he took it in – invalid
- 2 Challenge: re: קדק"ד, ruling that if it went to דרום and returned before dying, valid
- (a) And: there, there is no הלכה of being taken to דרום as being יוצא
- (b) Rather: both teach that if it went out (even on its own) פסול – חוץ לעזרה (no solution to his question)
- b Question: if דם חטאת העוף spilled on ground and he collected it in a כלי שרת – valid or not?
- i Lemma1: תורה didn't require a כלי, but if he collected it in one – still valid
- ii Lemma1: putting it in a כלי שרת invalidates → פסול
- iii Answer: (ר"ב) our ruling, which excludes דם חטאת העוף from ביבוס
- 1 But: if כלי שרת invalidates, it was דם פסול when it got in airspace of (בגד) כלי → doesn't require ביבוס in any case
- 2 Block (ר' הונא בריה דר' י'): could have put כלי right up to its neck (no אויר כלי) → no solution to this question

- c Question (asked by לוי of לוי 'ר' אבין): if the דם fell from one garment to another – does the 2nd require כיבוס?
- i Lemma1: once it fell off the first garment (פסול) – it is declassified as דם המטעין כיבוס
 - ii Lemma2: no distinction
 - iii Answer: (“good question”) – it requires כיבוס in either case
 - 1 Reason: if after being collected from the garment it is still להזאה, כשר, still valid
 - (a) But if: it is no longer כשר, I (ר' אבין) accept ר"ע's position – once it had any שעת הכושר – requires כיבוס
- d Question (asked of ר"ח חסדא ר"ח): if דם spilled on a טמא garment, does it require כיבוס?
- i Observation (ר' הונא בריה דר"י): from his question, he must hold ר"ע (re: היתה לה שעת הכושר)
 - 1 And: his question is whether that even applies if the דם becomes פסול at point of contact with בגד or only if it was invalidated beforehand
 - ii Answer (ר' חסדא): it is a dispute רבנן/רמוע/ר"א, per ר"ה's explanation as clarified by אב"י:
 - 1 מטרה – ר"א ברייתא – ר"א מי חטאת that became טמא can nonetheless be used to be מטרה
 - (a) Proof: we sprinkle on a נדה (to remove מטמאת מת)
 - (b) ר"ה's explanation: ר' אלעזר בן שמוע was following his master (ר"ע), that passing a כלי over a טמא place is tantamount to having it rest there
 - (i) Per: פרה י:ה – if he was outside of a תנור, with a שרץ inside, and he put his hand into a window, taking a flask and passing it over the mouth of the תנור – ר"ע renders the flask טמא, חכמים are מטרה
 1. Reason: ר"ע considers it to have come to rest (atop the תנור) while חכמים dissent
 - (c) אב"י's challenge: ר"ע agrees that הזאה atop a טמא (הזב) or משכב/מושב is valid; כזית מן המת וכו'; אבן מנוגעת or כזית מן המת וכו'; אבן מנוגעת from above (by passing over) as if touching
 - (i) Rather (אב"י): all agree that these are not considered כמונה
 1. ר"ע. considers גזירה that they may come to rest (→ טמא – but מדרבנן)
 2. חכמים. no such concern
 - a. And: ר"ע agrees regarding הזאה that it is valid, since it's already left his hand
 - b. And: ר"א/רבנן disagree about applying טומאה (that happened to מי חטאת) from current
 - i. ר"א. we do apply – since we can sprinkle on a נדה (and מי חטאת become טמא), we can also sprinkle שנטמאו מי חטאת
 - ii. רבנן. don't apply → cannot use שנטמאו מי חטאת
 - iii. (→ דם that became טמא at point of contact either is considered on a par with דם which became טמא earlier and is not liable for כיבוס [ר"א] or it is distinct and liable [רבנן])
- (d) רבא. all agree that we do not apply טומאה to the earlier
- (i) Their dispute: is whether הזאה requires a שיעור and we can combine הזאות to make up שיעור (ר"א)
 1. Or: הזאה does not require a שיעור (רבנן) → the first drop on the נדה is מטרה before any became טמא
- III משנה ב' those חטאות whose דם does not necessitate כיבוס
- a חטאת פסולה. whether or not it was ever fit for מזבח (e.g. יוצא, טמא, לן) or not (e.g. שקבלו פסולין, חוץ למקומה, חוץ לזמנה, נשחט חוץ לזמנה, חוץ למקומה, שקבלו פסולין)
 - i מדמה ברייתא – only דם כשרה, not פסולה דם
 - 1 ר"ע. if it had a שעת הכושר and then became invalidated – requires washing; if not – not requirement of כיבוס
 - 2 ר"ש. whether or not it had שעת הכושר – no requirement of כיבוס
 - (a) source (for ר"ש): אותה and זאת – one excludes לה שעת הכושר, the other for outright פסול
 - (b) ר"ע. reads אותה as excluding תרומה (from requirement of washing out כלי)
 - (c) ר"ש. follows his own reasoning – he doesn't apply our rule to קדשים קלים, certainly not to תרומה (and no text needed to support it)